

Boegbeeld op drift

Het boegbeeld van de driemaster Regina Maris werd door zware zeegang tot twee keer toe losgeslagen. Gelukkig is het weer teruggevonden en wordt het na restauratie extra stevig gemonteerd.

Door: **Simon Schermerhorn**

Martin Duba is sinds 1991 schipper/eigenaar van de 48 meter lange driemaster *Regina Maris*, die in 1990 in Polen werd omgebouwd van viskotter tot zeilschip. Martin's moeder kwam op het idee om haar zoon een boegbeeld te schenken voor zijn schip. Dat moest natuurlijk een beeld worden van Regina Maris, de Koningin van de Zee. Extra bijzonder aan dit boegbeeld is het hondje naast Regina Maris, het evenbeeld van de echt bestaande schepshond van het schip. Het boegbeeld werd in 1996 gemaakt door Morten Hansen uit Denemarken, die eerder al het boegbeeld maakte van de *Swan fan Makkum*. Enkele Poolse houtbewerkers hebben er aan meegewerkt.

Rampspoed

Het boegbeeld was een prachtige aanwinst. Het is ook niet niks: de koningin der zee, een prachtige vrouw en (nogal) uitdagend gekleed, siert de boeg en wordt overal bewonderd en vaak gefotografeerd. Een mooi plaatje, dat nog eens wordt versterkt door het aandoenlijke hondje. Tot er

twee keer rampspoed optreedt. Schipper Martin Duba vertelt over de keren dat het boegbeeld is losgeslagen: 'De eerste keer gebeurde het in 2019 op de heenreis naar het Caribisch Gebied. In Het Kanaal hadden we een vervelende tegenwind met een knobbelig zeetje. We merkten het verlies direct en vonden het beeld meteen terug en konden het weer aan boord halen. Op de Canarische Eilanden hebben we het weer aan de boeg gehangen'. Een restauratie door de schilder Theunis van der Meer uit Terherne volgde: het boegbeeld werd zelfs nog mooier dan het al was, mede door het vergulden van de kroon. Martin Duba vertelt verder: 'De tweede keer, oktober vorig jaar, voeren we voorbij Cherbourg richting Brest: weer een vervelende zuidwestenwind, steile, korte golven 3-4 meter hoog, we beukten er tegenin. Toen zijn we het boegbeeld weer verloren. De deelnemers aan het project 'Ocean College', de Duitse versie van 'School at Sea', hadden gelukkig direct gezien dat het overboord ging. We hadden wat steunzeilen staan

PIONIER

Martin Duba (1962) werkte eerst op de scheepswerf van zijn vader bij het Prinseneiland in Amsterdam. Vanaf 1983 is hij schipper in de chartervaart met de rivierklipper *Litra*, daarna

volgde de driemaster *Albert Johannes*. In 1991 kocht hij de *Regina Maris*. Twintig jaar geleden was hij een pionier door tijdens de Kieler Woche met gasten te gaan varen. Dat lucratieve idee is door meerdere grote charterschepen opgevolgd. In de zomerperiode chartert de *Regina Maris* op de Oostzee, in oktober wordt koers gezet naar de Caribbean. In 2011 was Martin Duba mede-initiatiefnemer van 'School at Sea' waarbij een groep vwo-leerlingen een half jaar lang aan boord studeert én leert varen. Zijn schip wordt ook ingezet door het Duitse 'Ocean College'.

boven: Uschi en Marie sprongen direct in de auto naar Engeland om het gestrande boegbeeld op te gaan halen

midden: De route die het boegbeeld moet hebben afgelegd na het verlies

onder: Een treurige aanblik op een strandje van de kust van Brighton...

om minder te slingeren. Die moesten er eerst af, het duurde even voordat we klaar waren om terug te stomen. In die korte tijd is het boegbeeld niet goed gevolgd en werd uit het oog verloren. We zijn vijf keer heen en weer gevaren en hebben op AIS gekeken waar we gevaren hadden, maar helaas vonden we niets terug. Er stond daar ook een sterke stroming. Uiteindelijk besloten we om verder te varen, met de pest in ons lijf.

Brighton

Drie weken later wordt Martin's vrouw Uschi gebeld vanuit Engeland. Ze krijgt te horen dat het boegbeeld is aangespoeld op een strand bij Brighton. Met haar dochter Marie is ze meteen in de auto gesprongen en naar Engeland gereden. Daar aangekomen volgt de teleurstelling. Degene die het beeld had gevonden kon het boegbeeld (160 kg) niet direct meenemen. Toen hij terugkwam met een wagentje en hulp om te tillen was het boegbeeld verdwenen...

Goede raad was duur. Na een hotelovernachting liepen de dames al vroeg weer op het strand. Er waren een paar mannen aan het werk, die wisten van niets. Een man liet zijn hond uit, had hij misschien wat gezien? Jazeker, hij wist wel waar het boegbeeld uithing.

'Maar waar is het dan?'

'Nou, bij mij in de schuur'.

Martin moet weer hard lachen als hij het verhaal vertelt. Hij was op dat moment aan boord en kreeg een filmpje toegestuurd: 'We hebben het boegbeeld weer gevonden!' 'Dat was zo'n verrassing nadat het drie weken had rondgedreven. En zo'n geluk: het is daar overal rotskust en gelukkig is het precies op een strandje aangespoeld en niet op de rotsen, anders was het helemaal verloren gegaan.' De vinder had ook een paar losse stukjes hout gevonden, want het beeld was behoorlijk gehavend. Een hondenpootje was afgebroken, de snuit was weg, de tepel van de koningin verdwenen.

Op de meubelmaker-vakschool is het houtwerk weer gerestaureerd en Theunis van der Meer kreeg het boegbeeld voor de tweede keer onder handen. Regina Maris wordt weer tiptop in de verf gezet, inclusief gelakte nagels. Daarna wordt het boegbeeld, nu met extra rvs-versteving, weer gemonteerd. Martin Duba concludeert: 'Ze wou gewoon nog niet weg van het schip hè...'

Drs. Verhoeff

Het boegbeeld Regina Maris heeft haar arm geslagen om een hondje. Dat is niet zomaar een hondje. Het is 'drs. Verhoeff', de scheepshond van Martin Duba die, zestien jaar oud, is overleden. Het hondje heette eerst alleen 'Verhoeff' naar het bruine café op de Zeedijk. Studenten aan boord vonden het hondje zo intelligent, dat ze het hondje de titel 'doctorandus' gaven. Sindsdien ging het hondje als 'drs. Verhoeff' door het leven. Als Martin wilde uitvaren, schalde het door de haven 'DOCTORANDUS VERHOEF' en dan kwam het hondje al aanhuppelen. De combinatie van de koningin der zee met drs. Verhoeff maakt het boegbeeld extra speciaal, ook al omdat het een gift was van Martin's moeder.

Achtergrond

Het gebruik van boegbeelden/boegversieringen lijkt universeel onder de zeevarenden: Polynesiërs, Egyptenaren, Feniciërs en Vikingen, plaatsen ogen, een sperwer, zonnescijf, paardenkop of indrukwekkende drakenkop op de boeg. De ogen zorgden voor een veilige vaart en/of een goede vangst. Met andere boegbeelden wilde men de goden eren zodat zij de vijand zouden weren. In de Middeleeuwen verdwijnt het boegbeeld door de dan gebruikte rompvormen, maar de beelden komen later weer terug als het sieraad van het schip. De boeg van het clipperschip leende zich bij uitstek voor een fraai beeld. Door de

THEUNIS VAN DER MEER

Theunis van der Meer (1961) - hier bezig met de restauratie - heeft het in 1880 opgerichte 'Van der Meer Schilders Terherne'

voortgezet. Naast schilderwerk aan huizen heeft zijn bedrijf een rijke geschiedenis met schilderwerk aan schepen. Theunis heeft de bijzondere schildertechnieken zoals hout- en marmer-imitatie geleerd van zijn pake (grootvader). In het volgende nummer (SdZ 2023-9) een artikel over Theunis van der Meer en zijn werk aan schepen.

links: 'Beeldsnijder' Morten Hansen uit het Deense Ollerup

links, onder: De *Regina Maris* onder vol zeil inclusief briefok en topzeilen

eeuwen heen zijn beelden van vrouwen of dieren populair, maar reders kozen er ook voor om zelf vereeuwigd te worden, inclusief hoge hoed. Morten Hansen (1945-2000) startte in Ollerup, Denemarken het houtbewerkingsbedrijf 'Sea Chest' (Scheepskist) in een oude boerderij waar hij onder meer scheepskisten en naamborden maakte. Het eerste boegbeeld van zijn hand was de zwaan met gespreide vleugels voor de in 1993 gebouwde *Swan fan Makkum*, tegenwoordig genaamd *Italia*. Morten Hansen maakte naast het boegbeeld ook het prachtige naambord voor de *Regina Maris*. Historische boegbeelden van gezonken of gesloopte schepen zijn op meerdere plaatsen bewaard gebleven in musea. Tegenwoordig zien we boegbeelden terug op de grotere (oude) zeilschepen zoals (in Nederland) de *Euro-pa*, *Clipper Stad Amsterdam* én *Regina Maris*.

Reacties graag naar s.schermerhorn@planet.nl
Zie voor aanvullingen op dit artikel ook:
www.moente.nl/boegbeeld

In 2017 verscheen het boek *Segelschiffe haben Gesicht und Seele...* (van Peter Rath / D. Peter Kleine, een uitgave van Hanse Sail Verein Rostock e.V.) met daarin tientallen foto's van boegbeelden. *Regina Maris* prijkt prominent op de cover en van haar werd een (kleinere) replica gemaakt voor het clubhuis van de 'Windjammerfreunde' in Maintal, hoewel iets decenter gekleed: bij de replica is het decolleté iets minder uitdagend.

DE ONRUST

jacht- & scheepsbouw

NIEUWBOUW REFIT/RESTAURATIE VERKOOP

Leeuwarderstraatweg 121b | 8441 PK Heerenveen
06-22781260 | info@deonrust.nl

BRASKER
MASTEN

0228 31 25 42
info@braskermasten.nl
www.braskermasten.nl
Enkhuizen, The Netherlands

VERZAMELBANDEN

De fraai uitgevoerde verzamelbanden kosten €7,95 per stuk, excl. verzendkosten. Ze worden geleverd inclusief jaarstickers.

Bij aantallen groter dan 3 krijgt u korting en bedraagt de prijs €7,- per stuk. Mist u oude nummers bij het inbinden? Bestel de ontbrekende exemplaren voor €2,50 per stuk.

Voor specifieke onderwerpen uit oude artikelen kunt u altijd onze index raadplegen op: www.spiegelderzeilvaart.nl. Deze index is ook te downloaden als pdf en wordt regelmatig geactualiseerd.

Voor alle info: redactie@spiegelderzeilvaart.nl of tel. 085 0030 697.
Spiegel der Zeilvaart - Kerkhof 8, 4301 EP Zierikzee.